

Sanctuarium

Paoletti, Agostino

Coloniae Agrippinae, 1677

In Festo S. Michaelis Archangeli. Michael est Archimandrita Christiani mi,
sicut olim synagogæ Hebræcrum Præses extitit, ab omnibus nos
inimicorum corporalium & spiritualium insultibus in quibus vis ...

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55680](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55680)

aquilam, pisces squamis, veneno serpentem, Ericum spinis, cornu semicirculis in fronte taurum, apem aculeo, solus & unicus Homo armis omnibus tam defensivis quam offensivis destitutus manet. Id quod prudenter movit Chrysostomus, dum ait: *Omniem Creaturam sensibilem Deus armatam & munitam creavit; alias veloci pedum cursu, alias unguis, alias pennis, alias cornibus, alias denique dentibus.* Verum enimvero quod Deus hominem inermem omnisque armaturæ expertem reliquerit, variæ huius rationes adduci possunt. Vel enim hoc factum est, quod Deus ipse hominis protector esse velit: *Hominem solum sic disposuit, ut virtus illius sit ipse Deus,* inquit S. Chrysostomus. Vel quia linguam habet ad exposcendum propriarum necessitatum subsidium, valde accommodatam. Atis enim illam lazaro Cræsum Regem ab eo, qui stricto ense jamjam vitam ei erepturus erat, tutatus est. Eadem armatura Marcus Antonius ab hostili militum à Marco & Cinna subornatorum furore salvatus fuit. Licet fatendum sit hoc armorum genere feminas potius quam viros communiter prævalere. Aut vero dici potest, quod armorum loco intellectu præditus sit & voluntate, potentis nimirum adeo nobilibus, ut iis omnia sibi prohibita comparare possit. Vel quod pro armis manum habeat, quæ *Est organum organorum,* quæ oportum ubique subsidium confert, dummodo oculus occurrentem ei pandat necessitatem. Vel denique quia expeditos promptosque in sui defensionem habeat Angelos, siquidem *Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.* Psalm. 70. Hi namque prompti ad auxiliandum fuisse reperiuntur in calamitatibus Agar & Ismaelis, in occurrentibus quoque necessitatibus Abraham & Loth, Gedeonis, Judithæ, Eliæ, Danielis, Moysis, Jacob, Zachariæ, Josephi, Petri, Corneli & infinitorum aliorum similium. De quibus proinde attestat Apostolus, quod *Omnes sunt administratorii spiritus in ministerium missi propter eos, qui hereditatem capiunt salutis.* Ad Hebr. 1.4. Ex omnibus tamen sanctorum Angelorum agminibus sanctus Michael Archangelus nobis in omnibus adversus mundi & Inferni inimicos nostros instituendis certaminibus & præliis, aditissimum se defensore & Archimandritam esse probavit. Unde S. Pantheon Diaconus de illo asserit: (Michael fidelium populorum Ecclesiæ exhilarat, Romanorum custodit semp. Chri-

sti Imperatorem armat: adversus Barbaros Christianos reddidit victores, hostes inimicos persequitur, ab eorum qui persequuntur molestus pios liberat; ab ingentibus malis fluctibus, eos qui ipsum invocant, eripit; Dæmonis impetus propulsat.) Hic igitur protectionis nostræ scutum est à Deo nobis subministratum. Unde Alexander de Ales de hoc defensionis præsidio securos nos reddens dicit: (Ipse assistit laborantibus ad operandum, ne à Dracone impediatur: orationibus ad impetrandum, ne à Dæmone seducatur: pugnantibus ad triumphandum, ne à Dracone subigantur.) Atque ideo eum tam sollicitè hæc verbis invocat S. Mater Ecclesia: *S. Michael Archangele defende nos in prælio, ut non pereamus in tremendo iudicio.* Quæ de re ad huius sancti Archangeli gloriam & honorem fusus dicitur sum. Tu interim, ô Archangele gloriose! tuam mihi de tuis laudibus dicturo impetire beneficem, nec non & enssem: hunc quidem ut præsentium Auditorum corda vulnerare possim: illam vero ut præsentem discursum iusto unius horæ spatio valeam metiri.

2. Quam hodierna die sancta Ecclesia celebrat solemnitas, in Angelorum omnium gloriam & honorem redundat, ac proinde S. Vincentius Ferrerius dicit: *Hodie sit festum & solemnitas omnium Angelorum: eadem tamen à solo S. Michael Archangelo denominationem suam accipit, eod quod hic inter omnes qui ad præsidium nostrum à Deo missi sunt primus sit & præcipuus; cujus proinde nos assistentiam habentes in omnibus quæ contra inimicos nostros adoriemur præliis & conflictibus de obtinenda victoria securi esse possumus: (solemnitas & festum hodiernum habet nomen & titulum speciale, & habet officium gloriæ quia dicitur S. Michaelis; ratio est quia inter omnes sanctos Angelos Cæli, qui descendunt in hunc mundum ad procurandum nostrum bonum & salvationem maximus est Michael;) qui dum ad nostram defensionem evigilat, securi dormire possumus. Unde mysterio non vacat, quod idem sanctissimus Archangelus hastam in dextera & scutum in sinistra gestans, velut actu præliatus à sancta Dei Ecclesia repræsentetur: cujus si rationem ediscere volumus, ad id quod historiarum referunt recurramus; Epaminondas cum exercitu quadraginta millium Spartianorum in certamen descensus, cum illis quo ad militum numerum longe inferior esset, ingenioso isthuc usus est*

D. Ioan.
Chryf. in
Matth. c.
7.

Alex de
Ales in
Apo. c. 12.

D. Vito.
Ferr. ser.
de sancto
Mich.
Arch.

Idem. ib.

D. Panth.
Diacon. in

stratagemate: in templo quodam Deæ Palladis statua erecta erat, quæ dextera lanceam tenebat, pedibus autem adjectum habebat scutum: se-
 teret igitur Epaminondas sculptorem quandam introducens eidem præcepit, ut scutum Deæ pedibus adjectum è terra levaret, idemque ejusdem Deæ sinistro brachio aptè infereret. Dicitur factum, maie sequenti templi portas aperiri præcepit, ibidemque omnes exercitus sui milites priusquam manus conferent adesse, omniumque nomine debita immolari sacrificia voluit: qui hanc Deam bellaticem scutum è terra, & à pedibus suis levatum sinistra manu apprehendisse videntes, stupefacti, prostrati & attoniti steterunt: credentes id cæleste quoddam monitum esse, Deam Palladem eis futuram propitiam dimicando pro ipsis, non obstante longe inferiori militum suorum numero, sibi inde victoria triumphum infallibiliter obtinendum esse augurabantur.

3. Liceat mihi ex hac profana historia concludere, quod dum sancta Mater Ecclesia sanctum Michaelem Archangelum una manu lanceam, altero vero brachio scutum ferentem exhibet, signum nobis prognosticum erat, hunc sanctum Archangelum in omnibus necessitatibus occurrentibusque casibus defensorem futurum esse, longè potentiorum faventiorumque quam Pallas Thebanis esse poterit. Idipsum etenim experientia in pluribus Scripturæ locis liquide demonstrabit, ut ex sequentibus manifestè apparebit; imprimis enim Abraham in Genesi cum Isaac filio suo è domo sua discens versus montem Maria se recipit, ut cum Domino in sacrificium offerat, prouti eidem dum intempesta nocte somnum inter & vigiliam requiesceret à Deo mandatum fuerat; dicente: *Tolle filium tuum quem diligis Isaac, & offer illum mihi in holocaustum super unum montium quem monstravero tibi.* Gen. 22.2. Porro in montis verticem cum pervenisset, super erecto altari eadem accommodat ligna, filium quoque postquam ei manus ligasset & obvelasset oculos, super eadem lignorum strue genus flexum sedere jubet, ac tandem eni manu admovet, dumque majorem haberet voluntatis Dei quam paterni affectus respectum, absque ulla cordis palpitatione aut vacillatione manus ensem ad feriendum stringit; cum ecce subito Angelus quidam supervenit: *Et ecce Angelus de Cælo, qui manum suspendens hisce vocibus strictum intercepit ensem: Abraham, Abraham, ne extendas manum tuam super puerum. Ve-*

Ib. v. 12.

rum enimvero quænam est hæc tam improvita mutatio? Deus sacrificium præcipit, & Angelus quidam idipsum prohibet? Ergone Angelus sese jussis opponet cælestis datis? quomodo igitur Angelus Dei esse poterit, si divinæ voluntatis executionem impedire contendit? Satis hic nonnihil Auditoris. Quisnam est hic Angelus Isaaci vitam tam sollicitè salvans, eumque ex manibus mortis adeo acerbæ, qualis est proprii patris manu enecari, tam strenuè liberans? Quis est hic Angelus, qui opportune adest, ut eadem impediatur, ne uno eodemque tempore simul cor patris & filii certicem transadigat? Credendum est, citra ullam dubietatis aleam hunc non alium fuisse, quam S. Michaelem Archangelum, qui uno eodemque momento Abraham patrem & Isaac à morte eripuit, quorum uni cervix jam jam ense rescindenda, alterius vero ex compassionis dolore cor transigendum erat. *Inter præclara Michaelis gesta est, quod Abraham comitatus est cum eo è terra sua egredieretur, qui manu tenuit gladium, ne Isaac interficeretur; affirmat S. Pauthaleon S. Mo. Diaconus.*

4. Sennacherib Rex congregato formidabili quodam Assyriorum militum exercitu, urbem Hierosolymitanam, quæ eo tempore sub felici Ezechia Regis sceptro quiescebat, obsidione cinxerat: inimici quidem vires adeo valide erant, adeoque copiosus exercitus, ut nullum sese defendendi eosque superandi præsto esse remedium, unde prudenter ad divinum auxilium suum habuit refugium, cui Deus per Isaiam Prophetam suam omnem deponere formidinem iussit, futurum enim ut Sennacherib adhibita vires cassæ essent & irritæ, utque sui impositi reverti cogeretur: Nec civitatem interceptandam, nec temerandam Ezechia Regis cotinam, sed Majestatem ejus sacram rectamque conservandam esse: *Quam ob rem hæc dicit Dominus de Rege Assyriorum: Non ingredietur urbem hæc, nec mittet in eam sagittam, nec occupabit eam clypeus, nec circumdabit eam murus.* Porro Rex Assyrius in prociectu jam erat, ut in aciem bellicam suas distribuere copias, tamquam jam resonabant tympana, fluctuabant per ætra vexilla, & intempesta nocte exercitus castrametabantur, ducebanturque circumvallationis circa civitatem instituentæ lineæ, cum ecce bellator Cælestis in totius exercitus medium sese ingerens ferro fulminabat, ensemque ex omni parte libere vibrans ejusdemodi stratagem exercitavit, ut diluculo sequenti in profundo quodam

dam maris sanguine natate viderentur supra centum octuaginta quatuor cadaverum milia. *Et percussit in castris Assyriorum centum octuaginta quatuor milia: scilicet (ut exponit Lyranus) omnes robustos bellatores, & principales exercitus.* E quastrage Dux generalis confusus terga civitati vertens solus fuga se recepit in Ninive: *Et recedens abiit & reversus est Sennacherib Rex Assyriorum, & mansit in Ninive.* Scite hoc loco perasperem, quis & qualis Angelus ille fuerit, qui civitatis illius tutamen sibi vendicavit, quique exercitum adeo numerosum & iugentem in ore gladii interfecit. Scriptura quidem Angelum fuisse dicit: *Venit Angelus Domini.* Hoc autem nomen generale est, & convenit multis. Potiò si ibidem curandus fuisset aliquis infirmus, vel aliquis illuminandus cæcus, Raphaellem fuisse affirmarem: Item si deferenda fuissent maximi ponderis & momenti nuncia, universale quoddam totius mundi beneficium concernentia, crederem fuisse Gabrielem: at vero cum de factione bellica, de armis, obfidionibus, præliis sermo sit, alius præter S. Michaelem, qui princeps est militis *Cælestis* esse non potuit: cum hoc sit officium nulli alteri præterquam ipsi conveniens. *Hic, id est Michael Archangelus, fuit, qui potentissimum exercitum Sennacherib Assyriorum Regis intercepit.* Affirmavit olim idemmet Panthaleon Diaconus.

4. Reg. 19. 35. *Et percussit in castris Assyriorum centum octuaginta quatuor milia: scilicet (ut exponit Lyranus) omnes robustos bellatores, & principales exercitus.* E quastrage Dux generalis confusus terga civitati vertens solus fuga se recepit in Ninive: *Et recedens abiit & reversus est Sennacherib Rex Assyriorum, & mansit in Ninive.* Scite hoc loco perasperem, quis & qualis Angelus ille fuerit, qui civitatis illius tutamen sibi vendicavit, quique exercitum adeo numerosum & iugentem in ore gladii interfecit. Scriptura quidem Angelum fuisse dicit: *Venit Angelus Domini.* Hoc autem nomen generale est, & convenit multis. Potiò si ibidem curandus fuisset aliquis infirmus, vel aliquis illuminandus cæcus, Raphaellem fuisse affirmarem: Item si deferenda fuissent maximi ponderis & momenti nuncia, universale quoddam totius mundi beneficium concernentia, crederem fuisse Gabrielem: at vero cum de factione bellica, de armis, obfidionibus, præliis sermo sit, alius præter S. Michaelem, qui princeps est militis *Cælestis* esse non potuit: cum hoc sit officium nulli alteri præterquam ipsi conveniens. *Hic, id est Michael Archangelus, fuit, qui potentissimum exercitum Sennacherib Assyriorum Regis intercepit.* Affirmavit olim idemmet Panthaleon Diaconus.

S. Thom. à Villan. de D. Mich. Arch. voc. 1.

5. Deus noster Opt. Maximus, miseris quibus dilectus populus suus in Ægypto per Pharaonis tyrannidem angaticabatur, tandem finem imponere ex mera pietate sua decrevit. Vias quidem populus ire debuit dum ex Ægypto egredere: laboriosas, incognitas, & difficiles, id est per desertum ducentes, marisque rubri, aquis correpondentes, ut igitur iter illud lenius faciliusque redderet, suumque populum ab exercitibus Pharaonici persecutione faceret esse securum, inquit Sacer textus, ipsummet Deum ei præbuisse ductum, de die cum in columna nubis, nocte vero in alia quadam columna ignis speciem referente præcedendo: *Dominus autem præcedebat eos ad ostendam viam, per diem in columna nubis, & per noctem in columna ignis.* Etenim Lyranus non Deum sed Angelum quendam illos in nube realiter præcessisse existimat: (Dominus autem præcedebat eos scilicet per Angelum, qui præcedebat exercitum Hebræorum.) Cui confessorit

Abul. in Dent. q. 8. erat, utpote qui tunc protector erat Synagoga

Exod. 13. v. 21. *Dominus autem præcedebat eos ad ostendam viam, per diem in columna nubis, & per noctem in columna ignis.* Etenim Lyranus non Deum sed Angelum quendam illos in nube realiter præcessisse existimat: (Dominus autem præcedebat eos scilicet per Angelum, qui præcedebat exercitum Hebræorum.) Cui confessorit

Abul. in Dent. q. 8. erat, utpote qui tunc protector erat Synagoga

Abul. in Dent. q. 8. erat, utpote qui tunc protector erat Synagoga

Hebræorum totiusque Israelitici populi defensor: id quod S. Valentinorum Archiepiscopus noster S. Thom. de Villa Nova affirmat. Unde perspicue colligitur, quod ex quo gentem Moysi commissam eo in itinere ducebat, eum quoque eadem in via ab omni quod illi imminere poterat periculo præcipue verò ab hostili Pharaonici exercitus furere defendent, feceritque esse securum. Hactenus hæc bene dicuntur: verumtamen ad unam duntaxat à doctissimo Tostato insinuatam circumstantiam reflectionem facio, hinc namque affirmat, quod *Columna erat tenebrosa, & illuminans noctem.* Cum enim hic de una tantum columna loquatur, quomodo hæc simul tenebrosa esse, & illuminare poterat? hæc enim duo eorum contradictionem involvere videntur: si enim obscura erat, qua ratione poterat illuminare? si autem illuminabat, igitur obscura & tenebrosa non erat. Veruntamen optime dicit, nec ullam includit contradictionem, si nubem consideremus *respectu dixerorum.* Nubes enim *secundum se* erat luminosa, sed post Israelitarum tergem & in Ægyptiorum facie consistebat, adeoque illis lumen ministrabat absque aliqua oculorum offensa, Ægyptios autem obscurabat hebetabatque eorum oculos ne videre possent, indeoque velut inter tenebras illuminati manebant, id quod merum opus erat S. Michaelis Archangeli in Hebræorum defensionem egressi: *Angelus, id est Michael, qui erat in priori parte exercitus cum nube, transtulit nubem ad posteriorem partem, ut illuminaret Hebræos, & obscuraret Ægyptios: sic enim dicitur quod columna erat tenebrosa, & illuminans noctem.* Hoc etenim præcipuum erat S. Michaelis officium, quia ut S. Thomas docet: *Praerat Synagoga.*

6. Duo Scripturae loca invenio præsentis proposito plurimum inservientia. Nemini ignotum est, integritatem à malevolis velut signum ad sagittam calumniis impetitam fuisse, maxime in Regum & Principum aulis, in quibus homines studiosi & probi continuas ab invidis pariuntur insidias. Unde cuilibet in Historiis à Scriptura relatis nonnihil perito manifestum est & certum, in Persarum Regis aula Danielem quendam fuisse, egregiis imò divinis qualitatibus præditum, quem etiam Darius Rex veluti hominem perfectum & sanctum magnumque veri Dei servum prædicabat: Veruntamen aulici ejus eum persecutionibus infestare, milleque calumniis vitæ ejus insidias cæperunt, arguendo eundem veluti decretorum ab eodem Dario, ut invariabiliter à

Abul. ubi sup.

D. Tho. in 4. dif. 41. q. 3. m. 3. ad 3.

quo.

quolibet conditorum transgressorem. Etenim tamen Rex falsis hisce calumniis aurem nequaquam praeberet, importunis tamen malignarum istorum eumque ad mortem expostentium instantis adactus, eo se permoveri permisit, ut ipsum in quandam famelicis truculentisque Leonibus refertam speluncam seu foveam includi fecerit, ut ab iisdem subito dilaniaretur & devoraretur: haec autem indomita bellae feritate ac truculentia in mansuetudinem commutata, illum nequaquam uncis & unguibus laeserunt, sed potius deliniverunt blanditis, linguaque sua ejus lambendo pedes osculari videbantur. Fuitque omni cum fidelitate ab ipsis ea nocte custoditus, ita ut nullus vel minimum ei adferre nocentum ausu fuerit. Verum, inquit, quid ratione fieri potuit? hi enim truculenti Leones carnis humanae adeo avidi & insatiabiles erant, ut ipsa quoque ossa comminuerent & devorarent; Adeo ut & ipse Rex velut per Gaietioniam summo diluculo ierit, ut si viveret videre posset, imo oculis praelachrymis stagnantibus mortem ejus deplorans eum in leonum ventre jam sepultum esse credebat: *Tunc Rex primo diluculo consurgens, festinus ad lacum leonum perrexit, appropinquansque lacui, Danielem voce lachrymabili in clamavit & affatus est eum: Daniel servus Dei vivens. Daniel autem audita voce Regia subito respondit: Rex in aeternum vive. Ad quas Danielis voces quantum Darius attonitus haeserit nullis postum verbis sufficienter exprimere. Nihilominus vestras quo ad hoc factum cogitationes velim suspendatis, priusquam enim hunc locum expediam, alium quendam non minoris admiratione dignum in medium adferre decevi.*

Dan. 6. v. 19. 20.

Symm. D. Hier. ibi.

7. In eodem libro Danielis legitur Nabuchodonosori vice quadam tale incidisse mentis delirium, ut se veluti Deum adorari praecipit: Mandat enim statuam erigi auream, sexaginta cubitis altam, sex vero latam, idque in loco quodam particulati, qui vocabatur: Dura, vel ut Symmachus legit: Dorium: quod ut S. Hieronymus scribit: *Privarium vel conclusum locum dicere possumus.* Ibidemque omnes Regni Sarrapas atque Primates congregari fecit, ut mox ad instrumentorum Musicalium, Tubarum, Cyrrharum, & psalteriorum primum sonum reverenter quilibet genuflecteret, in terraque genuflexus statuam auream pro vero Deo adoraret. Ex altera vero parte fornacem quandam fabricare, eamque igne & flammis adimplere iussit, ut si quis statuam adorare detrectaret: *Eadem hora miseretur in for-*

nacem ignis ardentis. Dan. cap. 3. 6. Unde nonnulli ex fornacis timore, alii ut Regis genio laudarent iussis Regis obtemperarunt, nullas autem erat qui indebitum illi adorationis honorem denegare praesumeret; praeterquam tres adolecentes Hebraei, Sidrach Sclitac, Misach, & Abdenago, qui soli vero Deo talem adorationem debere non ignorantes, neque fornacis timore quiddam perterriti statuam terga venterunt, & Nabuchodonosori in faciem protellati sunt, se ipsam haudquaquam adorare velle: *Statuam auream quam erexit non adoramus.* Unde Dan. 3. Rex indignatus Praecipit ut succenderetur fornax illi septuplum quam succendit conjuerant, colque ligatis pedibus & manibus in fornacem praecipites egerit. Qui in eadem non solum non fuerit in cineres redacti; verum etiam inter flammam haud secus ac inter auras suaves, & jocosas velut in amoenissimo quodam vitidario delitabantur: *Et ambulabant in medio flammae laudantes Deum & benedicentes Domino.* Verum inquit qua ratione fieri poterat, ut ignis eos non offenderet, sed consolationem potius & refrigerium adferret? Quis impediens flammam? Ardores quis temperabat? Mirum non esset, si haec audienti ipsamet quoque veritas redderetur incredibilis. Audite igitur quid sacra Scriptura quo ad hoc subiungat. Dicit igitur: Nabuchodonosorem abivisse, ut vidisset fornacem, & in ea non tantum invenisse juvenes illos laetos, hilares & jubilantes, verum etiam quatuor ab eo in fornace vivos esse: *Ego ego video quatuor viros solutos, & ambulantes in medio ignis, & nihil corruptionis in eis est.* Unde attonitus haesit, quomodo praeter tres in fornacem injectos, quattuor quoque videri posset: *Obstupuit & dixit: Nonne tres viri missimus: Hic autem quartus erat is, quia dicitur in sem ignis, & flammarum voracitatem impediens: Ita ut capillus capitis eorum non esset adustus.* Unde sanctus Hieronymus, Septuaginta, & Interlinearis dicunt per quatuor Angelum debemus accipere, non tamen qualis is Angelus fuerit declarant: verum tamen S. Panchaleon Ecclesiae Constantinopolitanae Diaconus, Angelum hunc S. Michaellem fuisse, assertis qui illos a flammis, & Nabuchodonosoris tyrannide liberavit. Tu vero, o Daniel, qua ratione a leonibus ne dilaniaretis illatum te conservasti? Eius audite responsum: *Deus meus conclusit ora Leonum, & non nocuerunt mihi.* Dan. 6. 22. Unde Glossa ordinaria ait: *Non 2222*

D. Pant.
apud Lo.
Lopez in
conc. S.
Mich.

Petrus
Bess in
conc. S.
Mich.

rata est fortis aut rabies Leonum, sed ab Angelo conclusa. At nunquid proprium hujus Angeli nomen sciri poterit? Supra citatus Diaconus Angelum hunc tam in fornace Babylonica, quam in Leonum spelunca eundemmet S. Michaelē fuisse affirmat: (Species quarti qui in fornace Babylonica comitatus est pueros, ne læderentur, Michæl fuit, qui etiam conclusit ora Leonum, ne Daniēlem contingerent.) Quantum verò ad tres alios pueros idem subjungit: (Michæl ipse tres illos adolescentes in fornacem Babylonicam conjectos conservavit, in medio flammatarum usastare visus est.) Hic igitur Dux & Capitaneus noster est, qui in omnibus occurrentibus necessitatibus nostris, in quibus vires nostræ prævalere non possunt ad nos defendendos, nobis altitit. Unde merito ipsum tanquam defensorem invocare debemus dicentes: *Sancte Michael Archangele, defende nos in pralio.*

8. Jacob Patriarcha una cum Rachele conjugē universaque familia sua in via erat, ut ad domum reverteretur paternam: at verò quia fratrem suum Esau, quem ita erga se etiamnum accensum esse suspicabatur, magnopere formidabat, ut eum placaret, sibi que benevolū ac propitiū redderet, varia eaque præstantia ad eum transmisit munera, eò vel maxime, quod subodoratus esset, eum, ad vindicandam in recepram à se in surreptione benedictionis, sibi tanquam primigenito debitæ, injuriam, cum quætingentis militibus obviam ei procederet, credebat enim melius, ad ejus furorē compescendam, inveniri non posse temperamentum, quàm quod per munera fieret; ideoque intra se dixit: *Placabo illum muneribus, quæ præcedunt. Et postea videbo illum, forsitan propitiabitur mihi.* Genes. 30. v. 20. Dumque timore & formidine plenis passibus iter suum prosequeretur, Angelus quidam coram eo se sistit: hunc autem Scriptores Michaelem fuisse dicunt, qui ut illum in terram prosterneret, cum eo luctatus eum amplexatur. Jacob autem generosos sibi met animos suggerens, ad imminens facinus feliciter absolvendum, vires in se recolligit, & cominus cum Angelo certare, luctari, ringere, & quovis adhibito ingenio & viribus adversarium subigere conatuit: *Et ecce vir, id est, Angelus, luctabatur cum eo usque mane.* Ibid. v. 24. Curiosus sum hoc loco sciendi, quo sine Angelus tantam habuerit in dimicando, & luctando cum Jacob

Paolotti San. Torale.

complacentiam: Cum Jacob, inquam, misero, & ex longinquo itinere defatigato, & lasco, omnibusque viribus destituito peregrino, cum quoque quidem per jocum, nedum serio, luctari opportunum erat; unde Michael Archangelus, per hanc, cum Jacob defatigato, in tantam luctam, indiscreti Angeli nomen seu labem sibi facile concilialet. Nequaquam hoc timendum erat, siquidem non intendebar Archangelus Jacobo molestus esse, sed potius ad fortiter & generose Esau fratri suo obviamdum, animare, videns enim Michæl Archangelus Jacobi, ex nota sibi fratris sui ferocitate, conceptum timorem, luctari cum illo voluit, ut vires suas, etiam ab Angelo quodam insuperabiles esse cognoscens, resumpto animo foras de pectore pelleret timorem, sibi que persuaderet, quod in casu, quo sibi cum Esau congregendum esset, obtenturus infallibiliter esset victoriam; unde dicebat ei: *Si contra Deum fortis fuisti, Ecce. Genes. 32. v. 28.* Lyranus addit: [id est contra Angelum, hoc enim nomen, Deus, hic accipitur participativè, vel representativè, quanto magis contra homines prævalens, id est, contra Esau, & filios ejus:] Et S. Pantaleon Diaconus ait: [Michæl tota nocte luctatus est cum Jacobo, sed quo fine? Ut eum animatum redderet in causa fratris quem timebat.]

9. Imò verò idem Archangelus nonnunquam, ubi opus est, arma nobis adversantia impugnavit, & pro nobis prælium non dedignatur. Davidis etenim Pastoreuli in victam generositatem non tam admittit in eo, quod tanta cum resolutione, & libertate animi abiverit ad duellum cum Gygante incundum, quem non solum imperterriti Duces, verum integri quoque exercitus, tum ob vultus terribilitatem, tum ob proceritatem staturæ, tum denique ob invictum dexteræ, & totius corporis robur, timebant. Quantum ob stuporem attonitus hæreo, considerando, quod lapidem ex funda in Gygantis frontem jaciendo eundem præstravit, & gloriosam ab eo retulerit victoriam: primo enim quomodo fieri potuit, quod tam parvulus lapillus tam ingentem idem faceret? Et si à capite ad calcem usque armis ferreis munitus erat, nunquid magnum ejus erat infortunium, quod lapis hic dirigeretur in frontem, quæ sola ex omnibus membris una erat, & inermis? & tamen verum est, quod *Tulit unum lapidem, & fundam jacet, & percussit Philistæum in fronte.*

fff

gira.

Nic. de Ly-
ra ibid.

D Pant.
apud Lo-
pez ibi
sup. t. 4.

Et infixus est lapis in fronte eius. 1. Reg. 17. num. 45. Certe si frontis durities proportionaliter aequalis fuerit duritiei aliorum ossium corporis sui, nescio qua ratione lapis iste taquam habere vim potuerit, ut tam duram frontem frangere, eamque penetrare potuerit: *Infixus est lapis in fronte eius.* Ibid. Demum vero dum lapsum ejus confidero, nova, nec minor mihi difficultas, subascitur, dicitur enim: *Et cecidit in faciem suam super terram,* ibid. pronus itaque non supinus in terram cecidit, cum tamen contrarium fieri debuisset, cum enim lapis hic tantam ei vim intulerit, ut duram ejus frontem contractam pertriperit, & penetrarit, necessum erat, ut ex jacti lapidis violentia supinus in terram caderet, non autem pronus in faciem. Atque ided haud dubie Goliath mortem sancto Michaeli Archangelo potius, qui erat *Princeps* & *Dux militia Iudaorum*, quam Davidi attribuendam esse existimo, ita ut David quidem lapidem effunda jecerit, Michael autem incredibilem ei vim impulerit, eumque ut frontem ejus justè vulneraret, perfectè dixerit: effeceritque, ut mox ad receptum ex lapide vulnus vehemens aded dorso ejus impactus fuerit impetus, qui eum in faciem cadere coegerit, utpote indignum, qui in puncto mortis cœlum respiceret. Unde supra dictus Diaconus Constanti-nopolitanus dicit: *Hic est Princeps militia Michael Archangelus: à quo Goliath est jugulatus quando fundà à David fuit percussus.* Et Philo Habitus Davidem hisce verbis cum Goliath loquentem introducit: *Azori oculos tuos Et vide in te, scilicet in te. Quem Gygas, priusquam moreretur, aspiciens, cognovit mortem sibi non à Davide, sed ab eo, qui imperum fecerat, unde ab eodem Philone ita fingitur loquens: Non tu me interfecisti, sed hic qui tecum est. Sed quis est ille: Hic est Princeps militia Michael Archangelus. O victum athletam & ducem, non tam Hebraei exercitus, sed militiæ Christianæ? Defende nos in pralio.*

D. Pant. ubi sup.

Philon Heb. de antiq. Bibl.

S. Tho. de villa de D. Mich. Conc. 1. fol 408. col. 2.

Abul. in

victoriam adversus Amorrhæos contulit, si non Sanctus Michael Archangelus? Quis est qui Angelo apud Regem Persarum commo-ranti opportunè succurrit, ut liberè & sine im-pedimento futuri Messia mysteria Danieli re-velaturus abire posset, si non S. Michael Arch-angelus? Quis Josue confortavit? Quis con-solatus est Gedeonem? Quis Eliam in cœlum igneo in cœlum perduxit? Quis Loth à flam-marum incendiis extraxit? Quis piscinæ aquas movebat? Quis Anri-Christum occidit si non S. Michael Archangelus? Quis generosus Machabæos tam eximias fecit reportare victorias, si non S. Michael Archangelus, ac proinde sicut Romani & Sabini quatuor in insignis suis literas deferebant, scil. S. P. Q. R. ita quoque Machabæi quatuor hocce in suis vexillis sengebant characteres: M. C. B. I. quæ litera idem valens quod Ma, Chæ, Be, I. idemq; significant quod Michael, aut quis ut Deus? Demonstrate volentes, quod omnes victorias suas virtuti S. Michaelis Archangeli tribuerent eis patrocinantes, eos Deo defendentis & pugnantis pro illis. Machabæi paucissimi maximas crebraque obtinuerunt victorias, præclara gesserunt facinora, nimis debellarunt, Provincias suo subjugarunt imperio, Patriam restituerunt, Urbesque & castra mun-tissima expugnarunt virtute insigniorum, quæ in suis exarata gestabant vexilla.

11. Verum enim verò quid nobis prodesset ab inimicis terrenis non defendere, nisi lateri quoque nostro assisteret, ut in insulibus, & tenta-tionibus infernalis adversarii nostri nos ad-juvaret? Certissimum est Daemonem truculentissimum esse hostem, quem unquam genus habuit humanum, qui sine ullis iudicis iudiciis nobis assidue insidiatur, quantoque, quas nobis struit insidias, sibi juxta voto melius procedunt, tanto magis temerarius efficitur & velut insatiabilis ad texendas novas rethoriarum machinas subito revertitur, quanto plus victor evadit, tanto in prosequendis & promovendis victoriis suis ambitiosorem sese exhibet. Et tamen, quod valde mirandum est, ex Scri-ptura sacra manifestè colligo, quod postquam Prothoparentes nostros in terrestri Paradiso per tentationum machinas invalit & superavit, eisdem deinceps læpius infestando nunquam reveritus fuerit. Valdè, inquam, miserum mirandum est, quod vel hac ratione ostendo: Quando Adamus per justitiam originalem armatus erat, eundem infestare & tentationi-

Handwritten notes in red ink on the left margin, including 'XVI' and '25'.

bus aggredi nequaquam dubitavit, postquam verò per culpam inermis factus omnibus fuit vitibus exutus, & consequenter facilius superabilis, in pace & quiete cum vivere permisit. Profectò si in primo tentationis congressu hominem expertus fuisset intrepidum, generosum, & fortem, ad eò ut eum superare minimè potuisset, mirum non esset, si ad iteratos congressus tentandos ad eò esset ignavus & pusillanimis, magnè enim imprudentiæ argumentum esset, si ad certamen quis eum eum provocet, in quo tantam expertus est resistentiam & animi robur & generositatem. Cum igitur tanto cum studio, cum maximo præjudicio nostro, sua adaugere lucta coartaret, quid est quod deinceps Adamum molestate penitus desinat? Respondet Sanctus Panthaleon, quod ex quo primus Dæmonis cum homine initus congressus cum exigua hominis reputatione terminatus fuerit, S. Michael Archangelus ultro eicò que se obtulerit, promiserit que se deinceps in quibusvis necessitatibus occurrentibus futurum ejus intrepidum auxiliatorem; Indeque humiliatum esse adversarii infernalis fastum, magnamque ei incusillam formidinem, ut deinceps arma tentationum suarum adversus Adamum levare aut movere minime præsumperit: sæpenumero enim expertus fuerit, quòd quoriescena que cum S. Michael Archangelo præliatus fuisset, tam esset certa sua jactura, quam desperata erat ejus victoria: Porro Archangeli Michaelis sussonibus & monitis instructus Adam non fuit amplius seductus à Diabolo, nec passus est aliam ab ipso commotionem.

11. Propheta Balaam à Balach Regis Legatis, ut populo Dei malediceret, per multas honoris & benevolentie significationes, variorumque munerum oblationes invitatus fuit, imò summa cum precum instantia rogatus. Ita enim Regis Moabitatum nomine eum sunt allocuti: *Ne cuncteris venire ad me, paratus sum honorare te.* Et tamen in principio in Legatorum preces condescendere noluerit, sed dixerit: *Si dederit mihi Balac plenam domum suam argenti & auri, non potero immutare Verbum Domini Dei mei, ut vel plus, vel minus loquar;* Veruntamen diluculo sequenti ad iter se accinxit, & dicebat, ut exequeretur Coronæ regiæ desiderium: *Surrexit Balaam mane, & strata asina profecta est cum eis.* Civitatem autem egressus, obvium se efferit S. Michael Archangelus: *Mi-*

chael fuit qui pergentem Balam, ut malediceret Israel, perterritus esse e vaginato, dicens, perversa est via tua, mihi que contraria. Et subdit Lyranus: *Dicunt aliqui, & probabiliter, quòd hic erat Angelus, qui præerat exercitui Israel, id est, S. Michael: Qui stricto gladio comminabatur jumento, ne ulterius procederet.* Verùm dicat hic aliquis, cur Angelus Balamo in itinere perficendo obstacula ponit, quando Deus ei binà vice abire præcepit dicens: *Surge, & vade cum eis.* Ergone Michael Dei se voluntati opponere præsumet? Lyranus vult, quòd ly: *Surge & vade, fuit dictum ironiè, sed Balaam accepit seriò.* Glossa prædicit: *Cedit Deus cupiditati, & dimittit eum in desiderium cordis sui.* Hugo Cardinalis ait: *Surge & vade, permissio est non imperium:* Idemmet autem Expõitor aliam quandam adfert responsionem, propõsito nostro magis accommodam, scilicet, quòd is qui dicebat: *Surge & vade, Dæmon fuerit, quo cum Balaam, utpote Magus, familiarissimè notus erat, & sæpenumero loquebatur, quem proinde Deum ac Dominum suum appellare solebat.* Unde & Legatis dixit: *Dixit mihi Dominus; foris Dæmonem qui sibi loquebatur, vocavi Dominum.* Quòd igitur Balaam ad maledicendum populo, qui Deo ad eò chatus erat, abierit, merum erat Dæmonis stratagemata. Id eò que S. Michael, qui præerat exercitui Israel, stricto gladio in ejus se protectionem offert & exhibet, comminando jumento, Balam impediendo, rechois que Diabolis totaliter se opponendo, ad eò ut in Istacilitarum præjudicium nullum potuerit malum redundare. *Michael fuit, qui ut bono provideret Synagoga, coram asina Balaam e vaginato stetit gladio: ut mentem Propheta mutaret in melius.* Et alius subiungit: *Venit Angelus non vocatus à Balaam, sed ut virtute divinà Dæmonem arceret à dando responsum ipsi Balaam, & ad imponendum ei legem & franum, ne aliquid faceret vel diceret contra Israel.* Ac proinde libertimè, si audeat, veniat inimicus infernalis, ut damna nobis inferat, nequicquam enim timeamus, quia in quavis occurrente necessitate per celestis militiæ Principem strenuè semper defendemur. Obarmet licet advetsum nos universas abyssi phalanges, ab hujus namque invicti bellatoris assilientia protecti, non est quòd quicquam formidemus, securi enim esse

Io. Ofor.
in Conc. 1.
in Apparit.
S. Mich.
fol. 479.
col. 1. B.

Hugo
Card. ibid.
fol. 142.
col. 3. C.

Io. Top. 1. 4.
in Fest. S.
Mich.
fol. 176.
col. 2.

Sebast.
Barrad.
ibid. lib.
9. c. 1. v. 5.
fol. 649.
col. 1. D.
& 2. A.

Fff 2 possu-

D Pant.
ubi supr.

Num. 22.
v. 17.

Ibid. v. 18.

Ibid. v. 21.

possimus quod deinceps semper Dæmone superioribus gloriosè de ipso triumphaturi simus, cum jam mortificatus nimium & depressus sit temerarius Sathanae ausus. Maxime si in gratia Dei nos conservaverimus, si operibus meritoris editi fuerimus, si divina observaverimus præcepta, si à peccatis abstinuerimus, si ad hujus gloriosi Archangeli majorem gloriam Confessionis & sacrae Communionis sacramenta frequentaverimus; quod si verò omnino fecerimus contrarium, ensem quo nos offendat, Dæmonis manibus inferemus; eum quæ adversum nos redemus fortiolem, ut deinceps ausu majori nos infestare præsumat. Adhæreamus igitur huic invicto celestium exercituum Duci, nullam committamus actionem, quæ virtute regulata non sit, ut sub gloriosis vexillis suis dignè militare valeamus.

PARS SECUNDA.

13. **T**Ota quidem Sacra Apocalypsis divinis est resecta mysteriis; præcæteris autem visio illa S. Joanni Evangelistæ revelata, quæ Luciferi depressionem spectat, non vulgati ponderatione digna esse videtur, quare attentè eandem auscultate: Et vidit, inquit Joannes, Angelum descendentem de Cælo habentem clavem abyssi & catenam magnam in manu sua, sed quid præstitit? Apprehendit draconem serpentem antiquum, qui est Diabolus & Sathanas, & ligavit eum per annos mille. Hunc Angelum S. Michaelis fuisse multi Scriptores affirmant: Multiprobabiliter existimant Michaelis eum Angelum fuisse, quem vidit Joannes descendentem de Cælo. Catenam autem magnam, quam de Cælo secum ad Draconem infernalem ligandum adfert, ut vult S. Augustinus, potest esse Dei in manu sua, quæ eum in abyssi profundo ita clivissimè alligavit: hoc est, sub potentia & imperii cælestis deivitatis in inferni carcere detinuit, inquit Petrus. At verò quantum tempore hoc modo vincus manebit (mille annis, id est, quamdiu præsens duraturus est mundus, inquit Andreas Archiepiscopus Cæsareæ in Cappadocia: Mille igitur annis (ut credibile sit) complectuntur totum illud tempus, quod inter fuit inter Christi Incarnationem & Antichristi Adventum. Unde expressè colligitur, quod ne Dæmon ullum nobis nocuum adferre possit, sumusque ab ejus persecutionibus secuti. S. Michael Archangelus speciali Divinæ voluntatis dispositione manus

ejus vinculis astrinxerit, temerarium ejus mortificaverit ausum, fastum depresserit, vitæque debilitaverit in profundum inferni cum præcipitando, ubi quoad mundus duraturus est, perpetuò permanebit.

14. Verum enim verò replicare non merito poterit, quod tamen Sathanas ab Archangelo mortificatus, depressus, & vincus sit, suos tamen nihilominus sequaces habeat, qui militiâ obarmati per indirectas nobisque ignotas vias infestare nos possunt, & potè vehementer infestant. Inficiari id ipsum non possum, imò credo quod pejus quam dici possit faciat; nihilominus omnem abjicere debemus formidinem, nec quicquam de defensione & protectione Archangeli nostri desperare. In Epistola Judæ legitur, quod mortuo Moysè, viro nimirum in quo vis perfectiorum & virtutum genere præstantissimo, magna oborta fuerit inter S. Michaelis Archangelum & Dæmonem contentio quoad locum in quo sepeliendus erat: Cùm Michael Archangelus alteraretur in d. E. de corpore Moysi &c. Etenim scire percipientem, quidnam utriusque interfuerit, ubi Moyses sepeliendus esset, quidnam ad illos attinebat eorum habere corporis, quod nullus valet si de animalitigissent, non mirarer, quia hæc æterna est, & immortalis, & valoris inestimabilis, Lyranus, Dionysius Carthusianus & Cajetanus respondent, Dæmonem voluisse eum sepeliri in loco omnibus noto atque visibili, Michaelis autem omnino contrarium contempsisse, siquidem eum ab omnium oculis volebat esse absconditum, ne ullus scire posset in quæ terra parte cadaver ejus reperiretur. At verò ignoscat mihi hic S. Michael, videtur enim Dæmonis præteritionem non adeò esse irrationabilem, imò longè laudabiliorem, utpote quæ in Moysis magni illius, servi Dei honorem maxime redundat. Ex alia verò parte quomodo fieri potest, ut Dæmon qui gloriæ nostræ inimicus est illud occultum esse nolit, ne honore tali Heroi debito privetur? Verum nequaquam dubitandum est, S. Michaelis, velut bellatorem in præliis expertum, Dæmonis penetrasse stratagemam, quod tale erat ac si intra semetipsum diceret: si corpus Moysi in loco Hebræis cognito sepultum fuerit, cum unquam adeò venerabuntur, ut cum factu ad Idololatriam maxime prout ac proclives, eum veluti verum Deum hinc adorant, quo facto populus Hebræus utpote Idololatra mor-

Apo. c. 2. v. 12.
10. Loh. ubi suprâ.
D. Aug. ib. hom. 17. f. 148. col. 4. l.
Bened. Perer. ubi. fol. 796. com. 1. fol. 2. col. n. 1.
Andr. E. p. 1. Cap. Cæs. in Bibl. PP. 2. 4. f. 334. c. 19. ser. 2. sola. G.

...
...
XV 25

gnam sibi Dei indignationem conciliabit, atque ideo, quia Michael erat Princeps populi Israel, ut ait Cajetanus, opportune praesto esse, damnumque, quae populo suo poterant accidere, medellam adhibere voluit, & ne Daemon suum allequeretur intentum, in speciale cum ipso praelum descendit, & gloriosam, ad favorem gentis suae, pro cuius defensione pugnabat, reportabat victoriam. *Volebat enim Diabolus revelare corpus Moysi Iudaeis (inquit Lyranus) ad idololatriam prone, ut eum adorarent tanquam Deum, Michael autem tunc Princeps Synagoga hoc volebat impedire; quam eandem opinionem Dionysius quoque Carthusianus approbat dicens: Quoniam tanquam Princeps Synagoga voluit corpus illud manere absconditum, ne sibi commissi peccaret, Diabolus vero voluit illud manifestare Iudaeis: quatenus superstitiose ipsum venerarentur, seu adorarent.*

15. Docet nos sancta Mater Ecclesia, ut in agonia mortis constituti sanctum hunc Archangelum in auxilium nostrum invocemus, dicentes: *Sancte Michael Archangeli defende nos in praelio, ut non pereamus in tremendo iudicio: Siquidem mortis hora tempus est adeo periculosum, ut pote in quo, vel de aedeunda caelesti inexplicabili gloria, vel de gustandis aeternis inferni suppliciis, agitur: Sanctus Lucas Evangelista recenset, quod dum Christus in horto Gethsemani orationem ad aeternum Patrem effunderet, constitutus in immenso quodam dolorum pelago, interque mortis agonias, Angelus quidam caelitus ad eum descenderit, ut eum consolaretur & confortaret: Apparuit ei Angelus de caelo confortans eum. Hunc autem Angelum Michaellem fuisse Dionysius Carthusianus expressè affirmat dicens: Probabile est Angelum istum fuisse Michaellem tunc Principem Synagoga. Scio equidem Christum tanquam Deum confortatione non indignisse, tanquam hominem autem à divinitate & supposito divino potuisse confortari: Et tamen aeternus Pater voluit, ut sanctus Michael Archangelus officium istud filium suum inter agoniae angustias confortandi exerceret, ad instigandum, quod eo tempore quo homines in afflictionibus & amaritudinibus mortis fuerint constituti, atque à Diabolicis tentationibus ditè infestati, ab hoc Archangelo infallibiliter sint protegendis, qui sicut Daemonem in caelo gloriose superavit, ita quoque eundem in mortis hora vincet, id quod maximum erit, quod moribundi recipere poterunt, solatium:*

Defende nos in praelio, ut non pereamus in tremendo iudicio: Unde Ludolphus Carthusianus hoc ab Angelo Salvatore allatum solatium confiderans dicit: Quidam ajunt Michaellem assistisse oranti & dixisse se Patri orationis tenorem retulisse: Post hac confortat eum, vel de sui praesentia, ut amicus confortat amicum unde confortavit, id est, assistendo, vel forte aliqua verba consolatoria dicendo: Notate in quo praecipue solatium hoc consistat, quod scilicet hic vincitur Lucifer, sicut videtur est in caelo & quod magnanimum magna suspiria debeat.

16. Verum enim vero discursum hunc à Auditoribus per historiam quandam in Chronico Ordinis Minorum terminemus: In iis namque refertur duos Religiosos veros Dei servos à certo quodam nobili viro hospitio exceptos fuisse, qui forte in tota vita sua aliud praeterquam illud opus bonum & meritorium non fecerat, quod nunc audituri essis, siquidem ob vitam dissolutam & perditam quam ducebat, animam suam sacramentali confessione diu non expiarat. *In Chronico Ord. Min. 2. p. lib. 4.* *Stipulas manibus suis detulit quibus lectulus conficoratur, in quo servi Dei nocte illa requiescerent. Nocte vero illa malo quodam subito correptus, repentinà morte extinctus fuit; dumque agonizaret, ejusque anima jam jam à corpore separanda esset, Daemon ad animam ejus possidendam importundè sollicitabar, eò quod ad mortem usque perditè vixisset. Erant rationes ejus efficacissimae valdeque ad persuadendum urgentes. Cum autem se jam animae illius possessorem factum esse credens, ad aeterna eam deportare supplicia contenderet, coram eo confestim apparuit sanctus Michael Archangelus dicens ei: quid è temerarie Spiritus quoad hanc animam praetendis? Praesto sum hic, ut eandem pro viribus tuear atque defendam, nullis enim niteris rationum sufficientibus momentis, quare ad infernum te iterum confestim recipe, voluntas enim absoluta Dei est, ut anima haec confors fiat aeterni Paradisi. Adducatur hic protinus scœnum & palea, quas moribundus hic pauperculus Dei servus lectum praeparaturus propriis suis manibus accommodavit, eaque in blancè mea ponderentur, positae ex adversa parte peccatis suis, quorum nunc contritionem habet, quaeque hesterno crepusculo religionis istis hospitibus suis confiteri statuerat. Et cœaque bilancè sanctus Michael Daemoni*

Ludolphus Carth. p. 2. c. 59. fol. 275. col. 2. K.

In Chronico Ord. Min. 2. p. lib. 4.

Cajet. ib. fol. 457. fol. 2.

Lyran. ib.

Dionys. Carth. ib.

Dionys. Carth. ib. fol. 371.

Didac.
Dix. in
Conc. 1. in
Festo De-
dic. S.
Mich. fol.
718. n. 38.

evidenter ad oculum ostendit, quod [Gravius appenderunt palea, quam universa scelera, quae in tota vita sua commiserat. Sicque anima illa à Diabolis liberata fuit, & à sancto Angelo in salvationis locum deducta.] Id quod eadem nocte duobus illis Dei servis caelitus revelatum fuit. Quod si igitur modica palea, ad obsequium inopum ex charitatis motivo accommodata, Archangelum nostrum obstrinxit, ut animam illam, ne periret, defenderet & rueretur, atque à Diabolicis manibus & ore Inferni liberaret, li-

cet gravissimis haecenus fuisset peccatis onusta: quanto magis, si nos in Dei gratia constanter vixerimus, multaque meritoria opera exercuerimus, animas nostras à Sathanicis tentationibus erepturus, easque in salvationis locum perducitur, morti nostrae praesens aderit? Curate ergo fratres charissimi diligentissime pie vos spiritibus exercere, ut illa hora vos sanctus Michael, cum magno pondere inveniat, ineffabilique hilaritate, aeterna pramiam percipiat. Amen.

SERMO TRIGESIMUS SECUNDUS
IN FESTO
SERAPHICI PATRIS, ET PATRIARCHÆ
S. FRANCISCI.

Dilectus meus candidus & rubicundus. Cant. cap. 5.

D. Basil.
apud Th.
de Trin. in
Festo SS.
Apost. Sim.
& Iuda
fol. 1880.
n. 20.

Apud
Pinc 61.
ib. de Ci-
vit. Dei
et. 13. fol.
185. col. 2.
n. 16.

S Basilius modum, quo pictores effigiem alicujus delineaturi naturæ vivacitati proximius accedunt, accuratè obsecrans ait: *Pictores enim imaginem aliquam ad alterius exemplum exprimere volunt, identidem exemplar ipsum spectantes, illius lineamenta & colores ad vivum referre conantur.* Porro non minus immortalis quam celebris, atque in posterorum mentibus characteribus indelebilibus insculpta remanebit ingeniosissimi Xenxis gloriosa fama, qui cum ad exprimendum in tela quadam elegantissimum Helenæ vultum, quem nulla Græcarum puellarum pulchritudine & decore suo assequi poterat, se compararet, quicquid venustatis aut excellentiæ in aliarum virginum faciebus dispersum erat, eum singulari quodam magisterii & artis suæ specimine in ejus depicta effigie simul contraxit: Superminus pictor magnum & Seraphicum Franciscum aeternæ sapientiæ coloribus in humanitatis nostræ tela delineando exprimere volens, in eo velut in epitome quadam simul omnes illas prærogativas in unum collegit, quas in dignioribus creaturis præstantioribusque servis suis diffuse dispersit. Unde si Adam Evam in conjugem suam habuit, ideoque esse debuerunt

duo in carne una, Franciscus paupertatem in locum & sponsam suam sibi elegit adeoque cum illa se confederavit, ut dum ei tres caelestes puellæ caelitus missæ obviarent, hinc eam vocibus salutavit: *Bene veniat Domina pauperas.* Si Abraham divinx voluntati obtemperaturus cum audiret hæc verba: *Egrederi de terra tua & de cognatione tua & multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli,* protinus obediit: Franciscus ut audiret hoc Evangelii monitum, noluit possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zona vestris, non solum hæreditarias facultates, verum etiam paternam domum posthabendo dereliquit, & nudus coram Episcopo civitatis omnibus paternis bonis renunciatis ad Dominum convolavit. Unde & meruit ut Deus seraphicam suam familiam velut stellas caeli multiplicaret. Si Isaac promptissimè obediit quando in monte paterino gladio collum subiecit, Franciscus ut se in obedientiæ actibus exercendi occasione haberet, subditos suos rogabat, ut eum præceptis suis continuò subicerent. Si David tantus fuit humilitatis amator, ut se vilissimum terræ censuerit vermiculum, dicens: *Ego sum vermiculus & pulvis non homo.* Humillimus quoque semper Franciscus fuit, siquidem inret. omnes religionum Fundatores

PAULUS
Dilectus meus candidus
XV 25